

روزنامه سیاسی، اقتصادی، فرهنگی، اجتماعی، ورزشی صبح ایران

صاحب امتیاز و مدیرمسئول: مهدی رحمانیان

نشانی: تهران میدان فاطمی، خیابان بهرام‌میسری، پلاک ۲۲ • تلفن: ۵۴ و ۸۸۹۳۶۲۷۰ • شماره ۵۰۶۳ • ۱۲ صفحه ۸۸۹۲۴۶۷
تلفن آگهی‌ها: ۸۶۰۳۶۱۱۹ • تلفن امور آگهی‌های شهرستان‌ها: ۷-۴۴۰۱۹۸۰۵ • تلفن امور مشترکین: ۸۸۹۰۳۵۴۸
توزیع: شرکت پیام‌رسان سبز • تلفن: ۶۶۲۸۷۳۴۴ • چاپ: صمیم

شترت

یکشنبه ۱۲ اسفند ۱۴۰۳ • ۱ رمضان ۱۴۴۶ • ۲ مارس ۲۰۲۵ • سال بیست‌ویکم • شماره ۵۰۶۳ • ۱۲ صفحه

اذان ظهرتهران ۱۲:۱۶ • اذان مغرب ۱۸:۱۹ • اذان صبح فردا ۵:۰۸ • طلوع آفتاب ۶:۳۲

www.sharghdaily.com

aparāt:tasvirshargh

Telegram:SharghDaily

youtube:sharghdaily

twitter:sharghdaily

instagram:sharghdaily1

فرهنگ‌خوانی

دایره‌المعارف بزرگ اسلامی

وقف ایران شد

مراسم چهل‌مین سالگرد تأسیس مرکز دایره‌المعارف بزرگ اسلامی، فرصتی بود تا از این مرکز پژوهشی و فعالیت‌های فرهنگی که جمع زیادی از اصحاب فرهنگ ایران در آن سال‌ها تلاش کردند، گفته و شنیده شود. سیدعباس صالحی، وزیر فرهنگ و ارشاد اسلامی و جمعی دیگر در این مراسم حضور داشتند و در پایان مراسم با حضور موسوی‌جنوردی، محقق داماد و مسجدجامعی از جایگاه علمی جمعی از اعضای دایره‌المعارف بزرگ اسلامی از جمله سیدفتح‌الله مجتبیایی، محمدحسن سمسار، علی بلوکباشی، رفیع، محمد خاکی، ژاله آموزگار و عنایت‌الله مجیدی (رئیس کتابخانه مرکز) تجلیل شد.

سیدکاظم موسوی‌جنوردی، رئیس مرکز دایره‌المعارف بزرگ اسلامی، در منتهی مکتوب و در سخنانی گفت: «اکنون بیش از ۴۰ سال از آن روز می‌گذرد که مرکز دایره‌المعارف بزرگ اسلامی به صورت قانونی در زمستان ۱۳۶۲ به ثبت رسید. راهی دراز و پرفرازونشیب پشت سر گذاشته‌ایم. انتشار دایره‌المعارف بزرگ اسلامی که فارسی آن به مجلد ۲۵ رسیده و جلد ۲۶ نیز در آستانه انتشار است.

دانشنامه‌های تخصصی دیگر هم در دست تألیف و تدوین است که مجلداتی از آنها نیز منتشر شده است؛ مانند دانشنامه ایران، دانشنامه تهران بزرگ، دانشنامه فرهنگ مردم ایران، دانشنامه حقوق ایران، دانشنامه هنر ایران، دانشنامه زبان‌ها و گویش‌های ایرانی، دانشنامه خلیج فارس و دانشنامه ایران باستان. همچنین تألیف و تدوین مجموعه ۲۰۰جلدی تاریخ جامع ایران و مجموعه پنج‌جلدی جغرافیای جامع ایران را بر این کارنامه باید افزود. همکاری شمار درخو توجهی از متخصصان ایرانی و گاه غیرایرانی، یکی از بزرگ‌ترین و مهم‌ترین دستاوردهای این مرکز در سطح ملی است. به همه اینها باید افزود تشکیل کتابخانه‌ای عظیم با بیش از یک‌میلیون و ۳۰۰ هزار جلد کتاب در زمینه‌های تخصصی اسلام‌شناسی و ایران‌شناسی و بیش از ۱۸۵ مجموعه شخصی از معاریف این کشور که هریک گنجینه‌ای بی‌همتاست. شورای عالی علمی مرکز همواره مجمعی از بزرگان علم و تحقیق و فرهنگ ایران در نیم‌قرن اخیر بوده است. از همه مهم‌تر، نسلی از محققان و پژوهشگران جوان در این ۴۰ سال در بر کار تحقیق و تألیف و ویرایش پرورش یافته که مرکز همواره به آنها افتخار می‌کند و آنها را سرمایه‌های بی‌همتای فرهنگ ملی می‌داند.» او ادامه داد: «به این ترتیب، مرکز دایره‌المعارف بزرگ اسلامی پای گرفت و ما کوشش کردیم نیازهای فرهنگی و ملی را بشناسیم و براساس آن پیش برویم. این مرکز، نگاهبانی از فرهنگ ملی و زبان فارسی را از آغاز برعهده خویش شناخته و بر همین اساس حرکت کرده است. در یک کلام، این مرکز و کتابخانه آن و هرآنچه داشته و خواهد داشت، وقف ایران و مردم ایران است. اینک وظیفه اخلاقی خویش می‌دانم از همه استادان بزرگواری که از آغاز کار، مشعل این مرکز علمی را روشن نگه داشتند و اکنون روی بر تقاب خاک نهداند، سیاست‌گذاری کنیم و یاد ایشان را در خاطره ملت ایران زنده نگه دارم.» او سپس از آرتاش آرتزونی، قهر آریان، ایرج افشار، حسن انوشه، محمدابراهیم باستانی‌پاریزی، احمد تقضلی، جواد حدیدی، شرف‌الدین خراسانی، محمد دبیرسیاقی، عنایت‌الله رضا، عبیداس زریاب‌خویی، عبدالحسین زرین‌کوب، منوچهر سستوده، داریوش شایگان، جعفر شعار، داود فریحی، بدرالزمان قریب، فاطمه کریمی، محمدحسن گنجی، ویلفرد مادلونگ، یحیی ماهیانروایی، محمد موسوی‌جنوردی، محمدعلی مولوی‌عرب‌شاهی و احمد مهدوی‌دامغانی نام برد و گفت: «همچنین قدردانم از آیت‌الله هادی کربوسی که از لحظه آغاز این حرکت به ما یاری رساندند و از هرآنچه می‌توانستند دریغ نکردند.»

این مراسم با سخنرانی وزیر فرهنگ و ژاله آموزگار ادامه پیدا کرد.

در بخشی از مراسم، با حضور حسین سیامی‌صراف، وزیر علوم، غلامعلی حداد‌عادل، رئیس فرهنگستان زبان و ادب فارسی، ژاله آموزگار، نظام‌الدین زاهدی، سفیر تاجیکستان در ایران، مصطفی معین و محمدحسن سمسار، از کتاب «چل‌چراغ» (درباره دایره‌المعارف بزرگ اسلامی) رونمایی شد.

داود احمدی‌مونس با نام هنری آروین، از همکاران کارتونیست که مدتی از همکاران‌مان در روزنامه «شرق» بود، به علت نارسایی کبدی در بیمارستان درگذشت. داود احمدی‌مونس، کاریکاتوریست قدیمی، به دلیل نارسایی کبدی بیش از ۲۰ روز در بیمارستان شریعتی تهران بستری بود و سرانجام روز شنبه ۱۱ اسفند در سن ۴۱سالگی دار فانی را وداع گفت. داود احمدی‌مونس با نام هنری آروین، کاریکاتوریست و کارتونیست مطبوعاتی گرافیک‌دیزاینر و طراح ایرانی است. یکی از آثار او در روزنامه زن به مدیرمسئولی فائزه هاشمی درباره موضوع دیه زان در اسلام جنجال‌آفرین شد. در آن زمان او فقط ۱۷ سال داشت. کمی بعدتر نیز در زمان اعتراضات ۱۸ تیر ۱۳۷۸ به عنوان یکی از دانشجویان بازداشت شد و مدتی در زندان بود. او در روزنامه‌های مختلف مانند حیات نو و اعتماد و «شرق» آثاری را منتشر کرد و فعالیت می‌کرد. آروین در سال ۱۳۶۲ در تهران به دنیا آمد. از ۱۳سالگی طراحی کارتون را به صورت آماتور شروع کرد. یک سال بعد با خانه روزنامه‌نگاران جوان و هفته‌نامه طنز فارسی شروع به کار کرد. پس از آن فعالیت در عرصه مطبوعات را

تجربه کرد. او در عرصه طراحی گرافیک مطبوعاتی و تبلیغاتی و تصویرگری برای کودکان نیز فعالیت کرده و تاکنون صدها کارتون و تصویرسازی از او در مطبوعات به چاپ رسیده است. او جوایز متعددی دریافت کرده است. حداقل در ۳۰ نمایشگاه حضور داشته است و در سال ۱۳۹۴ به عنوان هنرمند تأثیرگذار تجسمی سال از طرف جشن تصویر سال انتخاب شده است. هادی حیدری، از کارتونیست‌های شناخته‌شده، درباره آروین نوشت: «آروین (کارتونیست و طراح ایرانی) در ۴۱سالگی درگذشت و دوستانش را تهنات گذاشت! این خبر، در واپسین روزهای سال ۱۴۰۳، تلخی‌های امسال را صدچندان کرد و حادثه‌ای که نمی‌خواستم هرگز باورش کنم، رخ داد! او از هفته سوم بهمن‌ماه به دلیل نارسایی حد کبدی در بیمارستان شریعتی تهران بستری بود. داود احمدی‌مونس با نام هنری «آروین» را از زمانی که ۱۴ساله بود، می‌شناسم. آن روزها ۲۰ سالم بود و هم‌زمان با گل‌آقا در خانه روزنامه‌نگاران جوان فعالیت می‌کردم. داود نوجوانی ترکه‌ای بود که نشربه‌ای تجربی به نام «آروین کاریکاتور» منتشر می‌کرد. از همان زمان، عشق

زمین‌خوانی

زلزله بزرگ و مهاجران غیرقانونی در تهران وری

مهدی زارع

مادر و کودک) برخی از سازمان‌های غیردولتی و کلینیک‌های دولتی مراقبت‌های خود را با احتیاط ارائه می‌کنند، اما ترس از اخراج یا موانع بوروکراتیک (مانند نداشتن شناسنامه) پذیرش را محدود می‌کند. در همه‌گیری کووید-۱۹، ایران، افغانستانی‌های غیرقانونی را نیز در کمپین‌های واکسیناسیون خود گنجانند. دولت ایران به کودکان افغانستانی بدون مدرک اجازه می‌دهد در مدارس دولتی ثبت‌نام کنند، اما چالش‌ها همچنان ادامه دارد. البته برخی از مدارس گذرنامه یا مجوز اقامت می‌خواهند که بسیاری از مهاجران فاقد آن هستند. اگر کودکان و نوجوانان در سن تحصیل را ۲۵ درصد از جمعیت در نظر بگیریم و تعداد مهاجران افغانستانی ۴.۵ میلیون نفر در پایان سال ۱۴۰۳ باشند، یک میلیون و ۱۲۵ هزار کودک و نوجوان افغانستان در سن مدرسه در ایران وجود دارند. اگر

جمعیت مهاجران در استان تهران را ۱۰ درصد از کل مهاجران فرض کنیم، تعداد محصلان از مهاجران در سن مدرسه در استان تهران حدود ۱۱۰ هزار نفر و در صورتی که نیمی از آنها را در شهر ری و پیرامون آن در نظر بگیریم، حدود ۵۵ هزار کودک و نوجوان افغانستانی در سن مدرسه در محدوده شهری ری هستند. البته تخمین زده می‌شود ۳۰ تا ۵۰ درصد از کودکان افغانستانی در ایران (مجاز و غیرقانونی) به مدرسه می‌روند. فقر، کار کودک و این اجتماعی به طور نامتناهی بر دانش‌آموزان از جمعیت مهاجران غیرقانونی اثر می‌گذارد و ثبت‌نام مستمر آنها را کاهش می‌دهد. مهاجران غیرقانونی عموماً از برنامه‌های مسکن یارانه‌ای، نقل‌وانتقالات نقدی یا برنامه‌های رفاهی حذف می‌شوند. در مورد آنها حقوق کار حداقل است و اشتغال غیررسمی نزد این گروه از مهاجران ریخت غالب اشتغال است. مهاجران غیرقانونی به ندرت دارای بیمه درمانی هستند که آنها را مجبور می‌کند به پرداخت‌های نقدی تکیه کند یا به طور کلی از مراقبت اجتناب کنند. سامانه‌های آب و فاضلاب آسیب‌دیده در سکونتگاه‌های غیررسمی بالقوه، محل شیوع وبا، اسهال خونی یا بیماری‌های تنفسی است. بسیاری از مهاجران در کارهای موقت روزانه، ساخت‌وساز یا دست‌فروشی کار می‌کنند. این نوع مشاغل پس از هر نوع سانحه طبیعی مانند زلزله ناپدید می‌شوند. از سوی دیگر محل زیست مهاجران غیرقانونی باسیم‌کشی غیررسمی برق و اتصالات غیراستاندارد گاز در محله‌های فقیرنشین ریسک آتش‌سوزی را پس از زلزله افزایش می‌دهد. بعید است که مهاجران بدون مدرک در برنامه‌های آمادگی در برابر سوانح شرکت کنند. از سوی دیگر یک چالش مهم آن است که سیاست‌های کاهش ریسک سوانح طبیعی به ندرت به جمعیت مهاجر می‌پردازد. به هر حال مهاجران ثبت‌شده و ثبت‌نشده در هنگام هر نوع سانحه و به‌ویژه هنگام زلزله‌های مهم، بخشی از جمعیت ساکن هستند و چالش‌های زندگی آنها خواسته و ناخواسته به زندگی ساکنان بومی هر منطقه مربوط است. مناسب آن است که دولت، شهرداری‌ها و شوراهای شهر و همچنین سازمان‌های مردم‌نهاد باید جوامع مهاجر را بدون در نظر گرفتن مجازبودن یا مجازنبودن آنها در برنامه‌های آمادگی در نظر بگیرند. از قبل از هر نوع زمین‌لرزه شدید باید مراکز در نظر گرفته شوند تا مهاجران غیرقانونی بتوانند بدون ترس از اخراج به کمک‌ها دسترسی پیدا کنند. اطلاعات ایمنی در برابر زلزله را می‌توان با زبان‌های پشتو، دری و سایر زبان‌های مهاجران منتشر کرد. مهاجران ثبت‌نشده در تهران و ری به دلیل محرومیت سیستماتیک، مسکن نایم و دسترسی محدود به منابع، در یک زلزله بزرگ با مخاطرات نامتناهی مواجه خواهند شد. رسیدگی به این آسیب‌پذیری‌ها نیازمند سیاست‌های پیشگیرانه و فراگیر است که امنیت انسانی را بر وضعیت قانونی یا غیرقانونی آنها اولویت دهد. بدون چنین اقداماتی، جوامع به حاشیه رانده شده بیشترین فاجعه را متحمل خواهند شد و بر ریسک‌های موجود جامعه میزبان می‌افزایند.

برنده سیمرغ بهترین فیلم از نگاه مردمی در جشنواره فجر فقط سه‌هزار و ۵۰۰ بلیت فروخته است. فیلم «پیشمرگ» به عنوان بهترین فیلم از نگاه مخاطبان در جشنواره فجر اعلام شد. بلیت‌فروشی فیلم‌های اکران نوروزی نشان می‌دهد این فیلم با فروش ۲۷۰میلیونی فقط سه‌هزار و ۵۰۰ بلیت تاکنون فروخته است. این در حالی است که فیلم اول و دوم جدول فروش اکران نوروزی مجموعاً ۱۶۰ هزار بلیت فروخته‌اند.

یادداشت

حلقه‌های مفقوده دولت وفاق

محمدهادی جعفرینور

وکیل دادگستری

نظریه‌پردازان حقوق طبیعی جدید با اصرار بر این امر که دولت به‌منزله یک نظام هدفمند باید از طریق ميثاق مدنی مردم و ملت که همان مجموعه‌ای از حقوق و تکالیف متقابل تحت عنوان قانون (و در صدر آن قانون اساسی) است، به اجابت تکالیف خویش قیام کند. کلید این نظام دولت مدرن مبتنی بر قانون اساسی در مفهوم نمایندگی نمایان می‌شود. در دولت‌های مبتنی بر قانون اساسی، فرمان‌روایان نه مدعی حکومت بر مردم، که صرفاً نماینده آنان بوده، عطف به چنین دیدگاهی است که هابز در عبارات آغازین لویاتان توضیح می‌دهد که قصد دارد نه از آدمیان به شکلی انتزاعی، بلکه از مقام قدرت بگوید و نشان بدهد که چگونه آن لویاتان عظیم که کشور یا دولت نامیده می‌شود خلق شده است. مقام حاکم نزد هابز قدرت مطلق دارد اما این قدرت به‌هیچ‌وجه شخصی نیست و همه این قدرت به جایگاه مقام حاکم نماینده تعلق دارد و فارغ از هر چیز این مقام برای یک هدف وجود دارد، یعنی تأمین امنیت مردم. هابز مشکلات برآمده از برداشت‌های رقیب از خیر عمومی در آموزه خرد دولت را با اقتدار حاکم که بر رضایت بنا شده، حل کرد. با تأسیس یک دولت حاکم برای حفظ صلح راه شکل‌گیری امر سیاسی به‌مثابه یک قلمرو مستقل باز می‌شود تا براساس خرد سیاسی حقوقی عمل کند و خود را به‌وسیله نظام حقوق اساسی پایدار نگاه دارد. توجه به حقوق اساسی ملت-دولت جامع‌ترین شکل از حکمرانی است که در آن مردم و حکومت نه دو طرف یک معادله، بلکه دو خط موازی متصل و وابسته به هم تلقی می‌شوند که سیر طریق هریک برای رسیدن به اهداف تعریف‌شده سبب وصال آن یکی می‌شود. مکتب حقوق طبیعی جدید به این شکل محمل تبدیل خرد دولت به خرد عام سیاسی حقوقی شد. فراخ از عناوین و تعابیری که در وصف خرد دولت که مقدمات زایش اصطلاح دولت مدرن شد، آنچه از فحوای کلام تورسین‌های حقوق طبیعی استخراج می‌شود مبین یک نکته اساسی و البته مغفول‌افاده در ساختار حکمرانی است و آن بی‌توجهی به

همان وصف نمایندگی حاکمان و ضرورت تأمین امنیت ملت در ابعاد متنوع آن‌عم از امنیت قضائی، اجتماعی، روانی، سیاسی … است. تجزیه و تحلیل برخورد رژیم‌های سیاسی با مردم در مقاطع مختلف زمانی می‌تواند بهترین گنواه بر این ادعا تلقی شود که در ساختار سیاسی امروز با تنوع واژگان و مفاهیم در تعریف مردم روبه‌رو هستیم. در مقطعی که حضور مردم به‌صوام حکمرانی کمک می‌کند، ملت صاحبان اصلی قدرت تعریف شده، هدف غایی و نهایی مدعیان حکمرانی تأمین تمینات مردم است که شفاف‌ترین مصداق چنین نگاهی در زمانه برگزاری انتخابات پارلمانی و ریاست‌جمهوری و… بروز می‌کند حضور مردم، صرفه‌مندی و وفای نمایندگان منتخب زایل‌شده ایشان خودشان را صاحبان مُلک و ملت دانسته، تمامی وعده‌ها و شعارهای انتخاباتی به فراموشی سپرده می‌شود. بدون تردید در چنین موقعیتی سخن از دولت مدرن، خرد دولت یا اصطلاح تازه‌تولیدشده دولت وفاق بیشتر کار طنز سیاسی است تا یک باور حکمرانی؛ چراکه چنانچه غیر از این بود با وجود صریح و شفاف‌بودن توفقات یک ملت، اجابت خواست ایشان و عمل به وعده‌های انتخاباتی کار سخت و غیرممکن نخواهد بود. از این‌رو باید پذیرفت عملیاتی‌نشدن وعده‌ها و بی‌توجهی به خواست ملت ناشی از همان عدم باور به وصف نمایندگی و حکومت قانون بر کلیت یک سیستم سیاسی است.

هنرخوانی

سیفی‌زاده آزادشد

ایستاه هیوا سیفی‌زاده که اخیراً به علت برگزاری کنسرت بدون مجوز دچار مشکلات قضائی شده بود، روز گذشته به قید وثیقه آزاد شد. احمد صدری (مدیر دفتر موسیقی وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی)، آزادی هیوا سیفی‌زاده (خواننده و نوازنده تنبک) را به قید وثیقه تأیید کرد. هیوا سیفی‌زاده (خواننده موسیقی ایرانی و نوازنده تنبک) و اعضای گروهش چهارشنبه ۹ اسفند بازداشت شدند. صدری توضیح داد: «براساس پیگیری‌هایی که انجام شده است، برخی از اعضای گروه به قید وثیقه آزاد شدند. قوه قضائیه خیلی کمک و همراهی کرد کار این دوستان زودتر انجام شود و در دادسرا نمانند و زودتر آزاد شوند.»